”Kuvaamisen pitää tuntua vatsassa”

Valokuvaajat ilman rajoja -järjestön perustajan Giorgio Palmeran mielestä liian moni länsikuvaaja kuvittelee olevansa tähti. Hän itse antaa kameransa mieluummin katulapsille.

TEKSTI: KAISA VIITANEN
KUVAT: MIIKKA PIRINEN

Nicaraguassa Okotalin kaupungissa on pieni valokuvaamo, jossa paikalliset pistäytyvät otattamassa itsestään hää- ja valmistujaisvalokuvia. Kameran takana häärää 30-vuotias **Saul Abrham Palma Cruz**, entinen katulapsi ja kengänkiillottaja.

Kenkäalalle Palma olisi saattanut jäädäkin, ellei hän 14-vuotiaana olisi tutustunut italialaiseen **Giorgio Palmeraan**.

Tämä on tarina siitä, että pienistä kohtaamisista voi syntyä suuria muutoksia.

”Korvapuusti ja espresso”, Giorgio Palmera, 45, tilaa Helsingissä pienessä kalliolaisessa kahvilassa.

Vaikka mies on kiertänyt maailmaa ristiin rastiin, italialainen tarve saada aamiaiseksi kahvin kanssa makea leivonnainen on säilynyt.

Palmeran ja Palman ensitapaamisesta nicaragualaisella kadulla on 16 vuotta. Palmera oli silloin 29-vuotias mainos-

KUVAAMINEN ANTAA LAPSEN MIELELLE RAVINTOA, JA SE ON VÄHINTÄÄN YHTÄ TÄRKEÄÄ KUIN RUOKA.

valokuvaaja Roomasta, joka oli lähtenyt elämänsä ensimmäiselle omatoimiselle reportaasireissulle. Hän oli sopinut Italian *Geo*-lehden kanssa kuvaavansa Nicaraguan sandinistisissiliikkeestä laajan reportaasin ja kierteli innostuneena ympäri maata.

”Kesken työni *Geo* yllättäen lopetti toimintansa Italiassa, enkä saanutkaan kuviani kaupaksi minnekään”, Palmera kertoo.

TOISENLAINEN TODELLISUUS

Nuorukaisen rahat olivat loppu, mutta paluu Eurooppaan ei houkutellut. Sattumalta Palmera tutustui hollantilaiseen toimittajaan, joka halusi kirjoittaa jutun nicaragualaisista katulapsista ja tarvitsi kuvaajaa. Roomassa muoti- ja mainoskuvia suurissa studioissa kuvannut Palmera yllättyi, miten hyvin hän viihtyi koditto-mien lasten seurassa. Hän nukkui heidän kanssaan kaduilla ja autiotaloissa, seurasi heidän työskentelyään ja kuunteli heidän tarinoitaan. Ja kuvasi kaiken aikaa.

Samaan aikaan italialainen kansalaisjärjestö Terra Nova aloitteli toimintaansa nicaragualaislasten kanssa. Innostuneen kuvaajan tavattuaan järjestön vetäjä tarjosi Palmeralle töitä katulasten valokuvauksen opettajana.

”Suostuin tietysti heti, vaikka en koskaan ollut opettanut ketään enkä ollut mikään kasvatusasiantuntija.”

Hän antoi lapsille kamerat, opetti kuvaamisen perusteet ja auttoi lapsia kehittämään kuviaan pienessä pimiössä. Palmeralle oli yllätys, miten radikaalisti lasten ottamat kuvat erosivat hänen omistaan. Hän oli viikkotolkulla keskittynyt taltioimaan liiman imppaamista, rään valumista likaisille kasvoille, ottanut dramaattisia potretteja köyhyydestä. Lasten kuvissa oli halailevia kavereita, spontaania tanssia, iloa ja läheisyyttä.

”Olin seissyt samojen tilanteiden keskellä, mutta nähnyt aivan toisenlaisen todellisuuden”, Palmera sanoo.

Kuvauskurssi käynnisti hänessä perinpohjaisen pohdinnan valokuvaajan roolista ja etenkin länsimaisen kuvaajan merkityksestä vieraassa maassa.

”Tajusin toistavani jotain kolonialistista näkemystä kolmannen maailman ankeudesta. Sitä samaa, jota näemme pakolaisleireiltä ja sotatantereilta otetuissa kuvissa.”

Samalla kun lapset oppivat Palmeralta teknisiä taitoja, hän oppi lapsilta uudenlaista näkemisen tapaa. Pikku hiljaa hänenkin kuviinsa alkoi ilmestyä iloa, pompöösin draaman sijaan pieniä arjen havaintoja. Kengänkiillottajana itsensä elättänyt 14-vuotias Palma oli yksi Palmeran kurssilaisista, joka antoi opettajalleen kannustavaa palautetta tyylin muutoksesta.

LAPSISTA TULEE TARINANKERTOJIA

Nicaraguan matkan jälkeen Palmera ei enää halunnut palata mainosmaailmaan. Hän perusti Valokuvaajat ilman rajoja -järjestön, jonka nimissä hän on vetänyt vastaavanlaisia kuvauskursseja eri puolilla maailmaa: Gazassa ja Länsirannalla, sahrawien pakolaisleirillä Algeriassa, Brasilian faveloissa ja Panamassa. Ugandassa entiset lapsisotilaat innostuivat kurssin jälkeen perustamaan kuvaajaosuuskunnan, joka toimii edelleen.

Palmeralla on tiimissään kymmenkunta eurooppalaista ammattikuvaajaa, joista useimmat ovat osallistuneet opettamiseen ensin vapaaehtoisvoimin. Nyt järjestön rahoitus on vahvemmalla perustalla ja työstä saa palkkaakin. Kameravalmistaja Canon tarjoaa kurssilaisille kamerat ja jalustamerkki Manfrotto rahallista tukea.

”Työmme idea on alusta asti säilynyt samana: haluamme tarjota osallistujille mahdollisuuden itsensä ilmaisuun ja tarinansa kertomiseen.”

Palmera kertoo saaneensa työstään myös kritiikkiä, että eikö köyhille olisi parempi antaa kameran sijasta vaikka voileipä.

”Kannatan silti kameraa. Kuvaaminen antaa lapsen mielelle ravintoa, ja se on vähintään yhtä tärkeää kuin ruoka.”

Lasten kuvista on syntynyt kirjoja ja useissa maissa kiertäneitä näyttelyitä. >>

TÄHTIKULTTI ÄRSYTTÄÄ

Giorgio Palmera on käymässä Suomessa, koska hän seurustelee suomalaisen valokuvaajan kanssa. Pari tapasi toissavuotisilla Ranskan Perpignanin dokumentaarisen valokuvan festivaaleilla.

Sen kuvatarjonta saa vieläkin Palmeran tuohtuneeksi.

"Agentuurit vyöryttivät eteemme maailman sotatantereilta väkivaltaisia kuvia, jotka olivat kuin upeasti valaistuja muotikuvia, mutta ihmisiltä puuttui raajoja ja kasvot ovat tuskan irvistyksessä. Mutta mitään selitystä tapahtumien syistä ne eivät tarjonneet."

Palmeran mielestä ilmiön syy ei välttämättä ole kuvaajissa, vaan kilpailujen tuomaristoissa, jotka vuodesta toiseen nostavat pinnallisia, äärimmäisen dramaattisia kohukuvia palkintojensa saajiksi. Se ohjaa kuvaajia liikaa.

"Kuvaajien ympärillä pyörii omituinen tähtikultti. Ihmiset tavoittelevat titteleitä ja palkintoja, vaikka me olemme lopulta tarinankertojia."

Itseään Palmera pitää ennen kaikkea sosiaalisena valokuvaajana, joka haluaa kuvan keinoin voimauttaa muita ja saada ihmiset jakamaan kokemuksiaan. Hän on entistä vakuuttuneempi siitä, ettei dokumentaarisuuteen pyrkivän kuvaajan kannata sännätä vieraaseen ympäristöön viikon kuvauskeikalle.

On parempi viettää perillä saman tien kuukausi pari, ja elää kohteidensa kanssa.

USKALLUS JAKAA KOKEMUKSIA

Roomassa asuva Palmera matkustaa suuren osan vuodesta, mutta rakkain paikka hänelle on edelleen Nicaragua. Siellä hän on käynyt säännöllisesti seuraamassa Saul Palman uran etenemistä.

"Poika oli vasta 17-vuotias, kun päätimme antaa katulasten kouluttamisen hänen vastuulleen."

Myöhemmin järjestö kustansi Palman kahdeksi vuodeksi Italiaan opiskelemaan valokuvausta Milanon ja Rooman designkouluissa. Opinnot päättyivät nuorukaisen pitämään luentoon, jossa hän kertasi kuvaajauraansa italialaisopiskelijoille. Puheensa päätteeksi hän pyysi yleisöä kertomaan, miksi he ovat valinneet valokuvauksen.

"Voitko kuvitella, yksikään oppilaista ei osannut vastata! He olivat koulussa todennäköisesti siksi, että kuvaaminen on muodikas alavalinta ja isä maksaa opinnot", Palmera puuskahtaa.

Hän toivoisi näkevänsä eurooppalaiskuvaajissa samanlaista paloa ja intohimoa kuin nuorissa kurssilaisissaan Euroopan ulkopuolella.

Jos hän saisi antaa suomalaisille valokuvauksen opiskelijoille yhden neuvon, hän suosittelisi heitä lähtemään kotikulmiltaan ja mukavuusalueeltaan kohti jotain uutta, uskaltautumaan kohtaamaan hämmentäviä ja vieraaltakin tuntuvia asioita.

"En tarkoita, että kaikkien meidän eurooppalaiskuvaajien on luovutettava kameramme muille, vaan uskaltauduttava jakamaan kokemuksia, puolin ja toisin."

Saul Palma halusi opintojensa jälkeen palata kotiin, jossa hän vetää nyt kuvaamonsa lisäksi katulasten työpajoja.

"Uudet oppilaat olivat haltioissaan, kun Saul kertoi itsekin eläneensä kadulla. Sellainen esikuva on lapsille aivan toista kuin me eurooppalaiset pystymme koskaan heille tarjoamaan." ◄

Giorgio Palmera kehottaa suomalaisia valokuvaajia uskaltautumaan kotikulmiltaan kohtaamaan vieraaltakin tuntuvia asioita.

KUVAAJIEN YMPÄRILLÄ PYÖRII OMITUINEN TÄHTIKULTTI. IHMISET TAVOITTELEVAT TITTELEITÄ JA PALKINTOJA, VAIKKA ME OLEMME LOPULTA TARINANKERTOJIA.

HALOO, ONKO JÄRJESTÖSSÄ?

TÄLLÄ PALSTALLA KYSYTÄÄN JÄRJESTÖILTÄ, MITÄ NE OIKEIN TEKEVÄT.

EMMA LAIHO

Rauha on yhteinen asia

Taiteilijat rauhan puolesta kannustaa ihmisiä ilmaisemaan itseään.

► **PAND** – taiteilijat rauhan puolesta ry:tä koskeviin kysymyksiin vastaa järjestön puheenjohtaja **Juha-Pekka Väisänen**.

KEITÄ TE OIKEIN OLETTE?

Pand – taiteilijat rauhan puolesta on valtakunnallinen ja kansainvälinen taiteilijoiden ja kulttuurityöntekijöiden järjestö. Pandin värikäs historia sai alkunsa, kun **Harri Belafonte** saapui kuvainnollisesti banaanilaivalla Suomeen 1983 ja innosti suomalaiset järjestön pariin. Silloin muun muassa **Pelle Miljoona** ja **Otto Donner** olivat avainhenkilöitä järjestön ja rauhanviestin eteenpäin viennissä.

MILLAISTA TOIMINTAA TEILLÄ ON?

Taidetta rauhan puolesta kaikissa sen muodoissa. Teatteria, tanssia, kuvataidetta tai mitä tahansa performanssia. Taiteilijat tuovat viestiämme esiin jokainen omalla tekemisellään, mitä se sitten onkaan. Meidän rooli ei ole kertoa ihmisille mitä tehdä, vaan antaa jokaiselle vapaus toteuttaa itseään omalla, itselleen luontaisella tavalla.

Rauhan lisäksi on muitakin teemoja joiden parissa työskentelemme; esimerkiksi rasismin ja yleisen vihamielisyyden kitkeminen sekä vähemmistöjen oikeuksien korostaminen.

Teemme paljon yhteistyötä muiden toimijoiden ja kansalaisjärjestöjen kanssa. On hienoa seurata, kun taiteilijat ja insinöörit istuvat saman pöydän ääreen miettimään, mitä tehdä yhdessä yhteisen päämäärän saavuttamiseksi.

MIKÄ ON PARAS SAAVUTUKSENNE?

Vaikeaa sanoa mitään yksittäistä, mutta ehkä se, että olemme pystyneet ahneuden ja individualismin aikana pitämään rauhan aatetta yllä. Se, että järjestön kautta ajatus tekemisestämme on levinnyt ja ihmiset ovat heränneet siihen. Etteivät taiteilijat tee jotain, koska Pand sanoo, vaan koska haluavat tehdä niin. Meidän roolimme on toimia suunnannäyttäjänä ja yhdistävänä voimana ihmisille, että uskaltaisivat tehdä tällaisia asioita.

MITKÄ OVAT SUURIMPIA ESTEITÄNNE?

Yleisen apatian lisäksi rahoitus, tottakai. Kulttuurimäärärahoja leikataan koko ajan ja se vaikeuttaa toimintaamme. Se on sääli, sillä mielestämme ei ole varaa leikata sellaisesta, mikä muutenkin pysyy juuri ja juuri hengissä.

MIKSI MINUN PITÄISI OSALLISTUA TOIMINTAANNE?

Elämässä ylipäätään kannattaa tehdä asioita, joiden puolesta mekin puhumme. Rakentaa repimisen ja hajottamisen sijaan. Meidän tulisi ajatella, että rauhankulttuuri on yhteinen asia. Rauha koskee meitä kaikkia. On väärin ajatella, että rauhantyö ja sitä koskevat päätökset ovat vain hallinnon tai pienen eliitin käsissä.

JOS JÄRJESTÖNNE OLISI ELÄIN, MIKÄ SE OLISI? MIKSI?

Alkueläin, koska ilman rauhaa ei ole ilmaa lentää, vettä nousta pitkin jokia tai maata mihin porautua. ◄

SAMI VÄHÄKOSKI